

Nederland is jarig

Tweehonderd jaar Koninkrijk in de geschiedenisles

In de periode 2013-2015 vieren we dat het Koninkrijk der Nederlanden tweehonderd jaar bestaat. In de jaren 1813-1815 werd de basis gelegd voor het Koninkrijk en de ontwikkeling ingezet naar een democratisch stelsel. Reden genoeg om in de les stil te staan bij de verworvenheden van tweehonderd jaar Koninkrijk. ProDemos heeft gevarieerd en activerend lesmateriaal ontwikkeld waarmee u uw leerlingen kunt enthousiasmeren voor dit onderwerp. In dit artikel geven we u alvast een inkijkje in het lespakket.

ProDemos is het informatiecentrum over democratie en rechtsstaat, gevestigd in Den Haag.

De landing van Willem Frederik op Scheveningen, Collectie Rijksmuseum.

Op 30 april 2013 zagen 6,6 miljoen mensen hoe koning Willem-Alexander de eed aflegde in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Met het Koningslied, de abdicatie en de provinciebezoeken staat het koningshuis volop in de belangstelling. Maar wat zit er achter dit mooie plaatje? Welke rol speelt de koning in onze democratie? En hoe is het Koninkrijk der Nederlanden ontstaan? Deze actuele vragen komen aan bod in het lesmateriaal. Het lespakket is uitdrukkelijk geen geschiedenis van het koningshuis geworden. Tijdens de viering van tweehonderd jaar Koninkrijk wordt stilgestaan bij de verworvenheden en ontwikkelingen van de afgelopen tweehonderd jaar. Vrijheid van meningsuiting, godsdienstvrijheid en algemeen kiesrecht zijn

slechts enkele voorbeelden van deze verworvenheden. Hier sluiten we op aan in het lespakket. Natuurlijk wordt er in het lesmateriaal ook aandacht besteed aan de minder leuke perioden uit onze geschiedenis.

Voorbeelden

Hoe vat je de geschiedenis en de verworvenheden van tweehonderd jaar Koninkrijk samen in één lespakket? Wij kozen voor vier thema's die ieder een belangrijke periode vertegenwoordigen uit de geschiedenis van ons koninkrijk. De thema's zijn: het ontstaan van het Koninkrijk, de grondwetswijziging van 1848, het onderwijs rond 1900 en de dekolonisatie. Uit iedere les leest u hier een korte omschrijving van een van de werkvormen.

Voorbeeldles 1: Het ontstaan van het Koninkrijk 1813-1839

De landing van Willem Frederik van Oranje op Scheveningen, De inhuldiging van koning Willem I, de Belgische grieven, de opstand van de Belgen, Kapitein Van Speijk die zijn schip laat ontploffen: allemaal gebeurtenissen uit de roerige beginperiode van het Koninkrijk. Het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden viel in 1830 al uit elkaar – een feit dat koning Willem I pas in 1839 onder ogen wilde zien. Met behulp van de Histoclip *Koninkrijk en Grondwet*, historische afbeeldingen en informatie op kaartjes maken de leerlingen een tijdbalk over deze periode.

Werkvorm: Maak een tijdbalk

Niveau: vmbo, havo en vwo

Leerdoel: Leerlingen leren gebeurtenissen op chronologische volgorde te zetten en kunnen oorzaak en gevolg toepassen op de gebeurtenissen rondom het ontstaan van het Koninkrijk.

Opdracht: Leg de gebeurtenissen rondom het ontstaan van het Koninkrijk in de juiste volgorde. Koppel jaartallen, gebeurtenissen en afbeeldingen aan elkaar en plaats ze op de tijdbalk.

Voorbeeldles 2: De grondwetswijziging van 1848

In 1848 werd de grondwet op enkele belangrijke punten veranderd. De koning kreeg aanzienlijk minder macht, de volksvertegenwoordiging juist meer. Met de grondwet van 1848 werd de basis gelegd voor onze

huidige democratie. Toch was er in die tijd nog geen sprake van een echte democratie. Door het censuskiesrecht mocht slechts elf procent van alle mannen in Nederland stemmen voor de Tweede Kamer. De grondwetswijzigingen van 1917 en 1983 zorgden uiteindelijk voor onze huidige grondwet.

Werkvorm: Grondwet zoekplaat

Niveau: vmbo

Leerdoel: Leerlingen leren een aantal grondrechten uit onze grondwet, en leren welke invloed deze artikelen hebben op hun dagelijks leven.

Opdracht: Bekijk de zoekplaat, welke artikelen uit de grondwet zie je?

De zoekplaat kunt u downloaden op www.prodemos.nl. Deze les bestaat verder uit kijkvragen bij het filmpje *Nederland krijgt een grondwet*, het grondwetspel (hoe ziet jouw ideale grondwet eruit) en voor havo-vwo een inlevingsopdracht waarbij zij in de huid kruipen van koning Willem II. Waardoor veranderde hij in één nacht van conservatief naar liberaal?

Voorbeeldles 3: Dekolonisatie

Indonesia Raya, Merdeka Merdeka
Tanahku, negriku yang kucinta
Indonesia Raya, Merdeka Merdeka
Hiduplah Indonesia Raya
Fragment uit: *Indonesia Raya*, volkslied Indonesië

Groot Indonesië, vrij, onafhankelijk!
Mijn grond, mijn land dat ik liefheb
Groot Indonesië, vrij, onafhankelijk!
Leve Groot Indonesië!

God zij met ons Suriname,
Hij verheff' ons heerlijk land.
Hoe wij hier ook samen kwamen,
Aan zijn grond zijn wij verpand.
Fragment uit: *God zij met ons Suriname*, volkslied Suriname

Werkvormen: Volksliederen Indonesië en Suriname

Niveau: havo en vwo

Leerdoel: Uit de volksliederen van Suriname en Indonesië informatie halen over de onafhankelijkheidsstrijd van beide landen.

Opdracht: Luister naar de volksliederen van Indonesië en Suriname en lees mee met de tekst.

- Onderstreep de regels die volgens jou een uiting zijn van nationalisme.
- Kleur de regels die volgens jou oproepen tot onafhankelijkheid.
- Welke andere thema's komen aan bod in de volksliederen?

Naast volksliederen gebruiken de leerlingen ook fragmenten uit het Polygoonjournaal van 1949 en

1975 om de onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië en Suriname met elkaar te vergelijken.

Voor havo en vwo is er een verdiepingsopdracht over de politieke acties. Leerlingen bekijken het filmpje *Brengers van recht en veiligheid* uit 1947 en een fragment uit het interviewprogramma *Achter het nieuws* uit 1969. Wat leren zij hieruit over de politieke acties? ►

Voorbeeldles 4: Onderwijs rond 1900

'Kijk! Daar staat een school. 't Is een mooi gebouw met een hoge stoep en een brede deur. 't Heeft mooie gangen, en ruime lokalen, en de banken zijn keurig geveerd, en er hangen heel mooie platen en landkaarten aan de wand. Er zijn boeken en schriften en leien in overvloed... "Openbare School" staat met grote letters op de gevel. Kijk! ...en daar ginds in het achterstraatje staat nóg een school. Och, wat een armelijk ding! 't Is eigenlijk maar een gewoon huis. Wel ja! De oude vervelozige banken staan op lange rijen, en er hangen géén mooie platen aan de muur. Het jasje van de meester is erg oud en erg kaal, en de landkaart heeft hij zélf getekend. En de boekjes, waaruit de kinderen leren moesten, zijn erg oud en erg versleten.

Och wat een armelijk schooltje is dat... "School met de Bijbel" staat geschilderd boven de deur. Wat vreemd is dat! ...

Waarom is die ene zo rijk, die andere zo arm?'
Fragment uit: W.G. van de Hulst, *Toen en nu*, 1924.

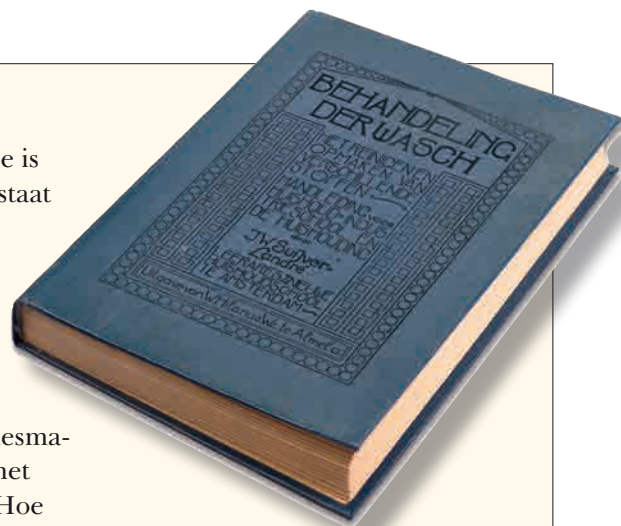
Aan de hand van authentiek lesmateriaal duiken uw leerlingen het onderwijs van rond 1900 in. Hoe zag een klaslokaal er in die tijd uit, en wat leerden kinderen op school? In deze les komen de leerplichtwet, de schoolstrijd en de opkomende emancipatie aan bod.

Werkvorm: Toen en nu!

De schoolstrijd

Niveau: vmbo, havo en vwo

Leerdoel: Leerlingen leren een tekst kritisch lezen, omgaan met

standplaatsgebondenheid en ze leren de impact van de schoolstrijd.
Opdracht: Lees de tekst uit het boekje *Toen en nu*! en geef antwoord op de vragen.

Voorbeeldvragen:

- 'Zo kwam het dat die "School met de Bijbel" in het achterstraatje zo oud, en zo lelijk en zo arm was.' Leg in eigen woorden uit waarom dit zo was.
- Vindt de schrijver van deze tekst dat 'Scholen met de Bijbel' geld van de overheid moeten krijgen of niet? Leg je antwoord uit.

Vmbo-leerlingen gaan in deze les ook aan de slag met oude schoolplaten: wat vertellen de schoolplaten ons over het dagelijks leven aan het begin van de twintigste eeuw? Havo- en vwo-leerlingen gebruiken materiaal uit het boekje *Behandeling der Wasch* uit 1905 om te discussiëren over de stelling: 'De komst van de wasmachine was belangrijker voor de vrouwenemancipatie dan het vrouwenkiesrecht.' ■

Filmmateriaal

NTR:schooltv heeft speciaal voor de viering van tweehonderd jaar Koninkrijk twee nieuwe Histoclips gemaakt: *Koninkrijk en grondwet* en *Dekolonisatie*. Deze Histoclips staan op de dvd die bij het lespakket hoort. Op deze dvd staan ook de fragmenten die horen bij de les over dekolonisatie.

Bestelinformatie

Het lespakket *Tweehonderd jaar Koninkrijk* bestaat uit 35 leerlingenboekjes, een dvd en een instructie voor de docent. De kosten zijn tien euro per pakket. Er is een pakket voor vmbo en een pakket voor havo en vwo. U kunt ze bestellen via www.prodemos.nl. U vindt op die site ook een pdf met een voorproefje van het lesmateriaal.